

Verlagen

Activiteiten rond bijen in Zeeland flink toegenomen

Lucien Calle

Inleiding

In Zeeland zijn de afgelopen 20 jaren heel wat activiteiten rond bijen georganiseerd. In dit stukje kijken we daarop terug en ook al een heel klein beetje vooruit.

Activiteiten

In het eerste decennium van 2000 waren er in Zeeland wel een tiental personen actief met inheemse bijen in de weer. De uitgave van een Zeeuwse verspreidingsatlas bijen en wespen vormde daarvoor een belangrijke drijfveer. Het waren vooral mensen uit de Insectenwerkgroep van Het Zeeuwse Landschap (HZL) die deelnamen. Veel belangstelling ging uit naar de schorzijdebij (*Colletes halophilus*) en schorviltbij (*Epeolus tarsalis*), waaromheen zelfs twee symposia werden georganiseerd.

Toen in 2008 het boek *Bijen en Wespen in Zeeland* uitgegeven werd (Calle & Jacobusse 2008), zakte het activiteitsniveau van deze groep geleidelijk aan wat terug. Wel werd nog een beschermingsplan voor de bij Terneuzen voorkomende Knautiabi (*Andrena hattorfiana*) gemaakt en uitgevoerd.

Het Jaar van de Bij in 2012 luidde een nieuwe actieve periode in, al kwamen de accenten wat anders te liggen. Ging het bij het HZL project om van deze groepen van alle soorten zoveel mogelijk informatie over de ecologie te verzamelen, daarna lag het accent meer op het verbreden van het draagvlak.

Aan het begin van Het Jaar van de Bij was er in Zeeland een speciale openingsbijeenkomst. Op een fruitteeltbedrijf waren verschillende activiteiten georganiseerd, zoals diverse infostands over wilde en honingbijen, een demonstratie bijenhôtels maken, bloesemfietsstocht, zoektocht naar inheemse bijen, enzovoort.

Datzelfde jaar namen verschillende Zeeuwen ook deel aan de Tuinbijentellingen, waarvan een verslag in de lokale kranten verscheen. Ook het TV programma Greenkids verzorgde vanuit Zeeland een uitzending. Hoewel ook andere organisaties activiteiten opzetten,

werd vooral Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) steeds actiever.

In 2013 werd door SLZ in Goes een cursus Bijenhôtels bouwen gegeven aan begeleiders van organisaties die hiermee aan de slag gingen (Fig. 1). Daarna werden in Zeeland in toenemende mate bijenhôtels gebouwd, onder andere in Goes en Zierikzee. Hieraan namen de lokale Milieu Educatie Centra (MEC) deel, samen met bewonersgroepen of een basisschool. De gemeente Terneuzen pakte zelfs heel ruim uit met de bouw van 10 grote hotels. Het MEC in Terneuzen (Natuur&Zo) tekende voor de organisatie en SLZ ondersteunde praktisch.

Figuur 1. Cursus bijenhôtels maken. Foto Lucien Calle.

Ook buitendijks werden langs de Ooster- en Westerschelde bij dijkversterkingen wel 33 bijenheuvels gecreëerd (Fig. 2), met name voor de schorzijdebij en schorviltbij. Bureau Zeeweringen tekende samen met Rijkswaterstaat voor de aanleg. Deze hotels bestaan uit grondhopen variërend in lengte van enkele tot wel 30 meter. De nestheuvels blijken over het algemeen heel goed te functioneren. Het onderhoud van de heuvels ligt in handen van het Waterschap Scheldestromen maar is aan SLZ uitbesteed.

In 2014 was er, in het kader van het kennisnetwerk 'Bijen en Bestuiving', een informatieve dag op Tholen over bijenvriendelijke erfbeplanting georganiseerd door Het Bolk instituut samen met SLZ.

In 2015 werd opnieuw een cursus bijenhôtels bouwen gegeven, deze keer op Noord Beveland. Daarnaast werd voor de Imkersvereniging Walcheren en overige belangstellenden een uitgebreide cursus Drachtplanten, honingbijen en inheemse bijen

georganiseerd. In het grensgebied ten zuiden van Hulst werd een grensoverschrijdende bijen wandelroute ontwikkeld, met op de route diverse informatiepunten. Hier tekenden HZL, samen met diverse Vlaamse organisaties als INBO, Natuurpunt, Gemeente Gillis Waas en imkers voor de organisatie. Zodra er voldoende geld voor gereserveerd is kan de aanleg van start.

Toekomst

Er is een nieuw Interregionaal project in voorbereiding "Meer natuur voor pittig fruit". Daarin zal gepoogd worden de leefwereld van inheemse bestuivers van fruit te verbeteren. Hier wordt samengewerkt met commerciële fruittellers, die kunnen profiteren van een betere bestuiving. SLZ gaat in Zeeland de kar trekken. Accentgemeente in Zeeland wordt Borssele. Er wordt samengewerkt met een flink aantal Vlaamse partnerorganisaties. Het project is de eerste ronde van de Interreg selectie goed doorgekomen en waarschijnlijk kan er per 1-1-2016 opgestart worden. Er is nu ook een POP project (Plattelandsontwikkelingsprogramma) in de maak waarin zal worden geprobeerd allerlei biotopen en verbindingen voor bijen in het landschap te ontwikkelen.

Daarnaast hebben andere gemeenten nu ook al belangstelling getoond voor de cursus over drachtplanten.

De voortdurende berichtgeving over bijensterfte en de recente onderzoeken naar het belang van bijen voor de bestuiving van landbouwgewassen blijken de activiteiten op lokaal niveau te stimuleren. Daarbij bestaan er verschillende manieren om daarmee bezig

te zijn en zijn visies naast elkaar zichtbaar. Bij de MEC's, scholen, imkers ed. ligt het accent meer op honingbijen, draagvlak en beleving, en wordt gewerkt aan het bouwen van bijenhôtels en het inzaaien van bloemenranden. Terwijl organisaties als SLZ en HZL meer kijken naar een duurzaam beheer, de ecologische samenhang en (bedreigde) inheemse soorten.

De aandacht voor zowel inheemse als honingbijen is "booming" en dat is een mooie ontwikkeling. De vraag is echter of de bijen op lange termijn zullen kunnen profiteren, en dan met name de bedreigde soorten die dat het hardste nodig hebben.

Summary

Since the year 2000 many activities around bees took place in the province Zeeland. Until 2008 it was primarily dedicated to the inventory of the native species, resulting into a provincial atlas. The focus was mainly on the ecology and rare species. In 2012, a new active period arose, for the most part driven by alarming reports about bee declines. Although first the experts of native species were active, many more organizations participated since then and the focus shifted to perception and acceptance. This increasing interest will hopefully result also in the long term into better living conditions of bees.

Literatuur

Calle, L. & C. Jacobusse, 2008. Bijen en wespen in Zeeland. Fauna Zeelandica 4. - Het Zeeuwse Landschap, 191 p.

Figuur 2. Nestheuvel schorzijdebij Zeedijk Tholen. Foto Lucien Calle.